XLIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1933. február 2. sz.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: Dr. BOROS GYÖRGY

Unitarian school for the ministri
BERKELEY
California
AMERICA

Örvendezés.

Örvendezz ifjú a te ifjúságodban és vidámítson meg tégedet a te szíved és járj a te szívednek útaiban és szemednek látásában; de ne felejtsd, hogy mindezekért Isten téged ítéletre von. Prédikátor 12. rész. 1. v.

A farsang az ifjúság örvendezésének ideje. Ne tegyük fel a kérdést: kinek van má módja az örvendezésre? Ne, mert — hála Istennek — az ifjúi szív úgy van alkotva, hogy örvendezni tud és neki örvendeznie is kell. Mi lenne a világból és az emberi életből, ha az ifjúság lelkéből is eltűnne a derű, vidámság és öröm s lehajtott fővel, szomorúan járnák az élet útjait?! Ki vídámítaná meg az apák és nyák aggodalmas lelkét, ki hozna derűt a családi hajlékok belsejébe, ha a napsugaras tavasz eltűnne?

Örvendezzen, vígadjon az ifjúság! De örvendezése, vídámsága a szerény, alázatos, tisztességes és Istenben bízó ifjúi szívnek legyen megnyilatkozása. Ninc megdöbbentőbb, fájdalmasabb és szomorúbb látvány, mint az erkölcstelen — duhaj — káromkodó ifjúsági csoport látása. Az ifjúságnak meg kell tanulnia az önmaga fegyelmezését, az önmagára való vigyázását, hogy parancsolni tudjon önmagának s tudja megóvni magát a túlzásokba való eséstől minden téren. Mindez a jó-hírnév, tisztesség szempontjából is szükséges, de szükséges a biblia szavainak intelme szempontjából is: *„ne felejtsd, hogy mindezekért az Iten téged ítéletre von“*. Minden tett és cselekedet, a szívnek vídámságában, a szemnek látásában való járás Isten ítélete alá tartozik!

Erről ne feledkezzék meg az ifjúság! S ha megfeledkeznék és a szülők, lelkipásztorok, tanítók erre jóakaratulag figyelmeztetik, hallgassa meg az intő szót, míg a veszedelemnek napjai el nem jőnek.

i. j.

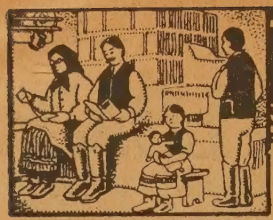

TŰZHELY MELLETT

Mult és jelen.

Egyháztörténeti színkép.

Irta: *Vári Domokos*, homoródszentpáli lelkész.
Színielőadásra alkalmazta: *Árkosi Tamás*, sinfalvi lelkész.

(Szinhely: falusi szoba, hol téli-esti összejövetelre több család van összegyűlve, öreg, középkorú férfiak, asszonyok, leányok, legények. Az öt előadó férfi asztal mellett ül, körülöttük ülve, asszonyok, legények, leányok hallgatják a történetet. Az asszonyok, leányok fonhatnak is.)

I. öreg:

Régi, nagy időkről megzendül az ének,
Üljetek le mellém fiatalok, vének.
Figyeljetek ide, elmondom én nektek,
Hogy hitelődeink mily sokat szenvedtek.

Biz ez régi dolog, kétszáz s néhány éve,
Sajnos, ma is kísért a történet réme.
Szomorú történet, fakult lapon írva,
Úgy mondom el én is, mint aki megírta.

Almási Mihálynak püspöksége alatt,
Hitünknek egére sötét felhő szaladt.
Jezsuita szívek gonosz dobbanása
Éltünk s vallásunknak mély sötét sírt ása.

Kolozsváron történt a szomorú eset.
Iskola és templom áldozatul esett.
Előbb az iskola, melyben százhúsz évig,
Fénysugarak értek az ifjak szívéig.

Hol oktató szavak szelid zenéjére,
A lélek üdítőbb, kristályvízhez ére.
Olyan volt ez a hely, mint kies virágkert,
Hol a tudnivágyás kielégülést nyert.

Ezt a drága helyet, ezt a drága lakot,
Hol hit, tudás, remény, béke együtt lakott,
Elvették, rabolták farizeus hadak,
Kiknek a hatalom azt mondta, hogy „szabad".

Tanár és tanuló örökre kizárva,
Egymásra borultak, mint két igaz árva.
Fájón érezték, hogy veszteségek romja,
Szívüket, lelküket haldoklóra nyomja.

II. öreg:

Ez csak a kezdet volt. Ezután mi történt,
Meghazudtol minden jogszokást és törvényt.
A király, bár egyszer törvényben kimondja,
Hogy a hitvédelem elsőrendű gondja.

Mégis megengedi, hogy fegyver ereje
A tiltakozó szót, védőkart leverje,
Püspök és a papok, mikor észreveszik
Steinwill buta gőgtől ittas pribékjeit.

Életre-halálra összeforr a lelkük,
Templomunk nem adjuk, oda nem engedjük!
Mert az volt a szándék: iskola ha nincsen,
Ne legyen templom se s benne az egy Isten.

Nemtelen szándékok, gyűlöletnek magva,
Ó az embert hányszor gonoszra ragadja.
Ilyen cél érdekben az eszköz nem számít,
Megtesz galádságot, ezer bűnt s akármit.

Kellett hát a templom, a legféltettebb kincs,
Mert hisz ilyen érték nagy területen nincs.
Ott áll a főtéren, tornya égbenyúló,
Vihar támadhatja. Állja, el nem múló.

Dísze, büszkesége az egész városnak,
Éppen ezért fájt rá szíve a gonosznak.
Pedig a jó Istent három színben vallja,
Mégis tiltó szavát nem érti, nem hallja.

Süketen, sötéten vad csapata élén
A plébániára ront bátran, nem félvén.
A kaput betörik . . . és a bősz támadók
S a rettenthetetlen egy Istenimádók . . .

Ime szemben állnak síri csöndes perccel,
Egyik Istennévvel, a másik fegyverrel.
Síri perc elmúlik . . . Ó milyen hosszú volt . . .
A betörő vezér büszke daccal így szólt:

Te, eretnek püspök, ti eretnek papok!
Templomkulcsot ide! . . . Kapok, vagy nem kapok.
Püspök szól: Barátom ezt a dolgot hagyjuk . . .
De a többi zúgja: Nem adjuk! Nem adjuk!

Mienk, amit bírunk. Törvény adta nekünk,
Templomunk nem adjuk, oda nem engedjük!
Bár csorduljon földre szívünk piros vére,
Nem adjuk, esküszünk az Isten nevére!

— — — — — — — — — —

Hát folyjon véretek! Kiált a bősz vezér,
A kulcs és a templom patakvérrel felér!
. . . Fegyverek villannak, az ütés ütést ér,
Keresztény kezektől foly a keresztény vér.

— — — — — — — — — —

III. öreg:

Győzött az erőszak az igazság felett . . .
Felordít ujjongva, hisz a kulcs övé lett.
A kulccsal a templom, dísze a városnak,
Rabzsákmánnyává lőn a durva gonosznak.

És ez nem volt elég. Mindent el kell venni,
Egy Istent hívőknek pusztulni kell, veszni,
Irmag se maradjon, még hírük se legyen,
Emésztő tűz rájuk, lankán, síkon, hegyen!

. . . És gyúltak a tüzek és odalett minden,
Nem maradt meg semmi, csupán a jó Isten.
Pap, tanár és diák, mint az Isten fia,
Árva fejét nem volt hova lehajtnia.

— — — — — — — — — —

Mint mikor jégverés sújt a dús határra,
Emésztőtűz rohan utcáról-utcára,
Földönfutóvá lesz ember, asszony, gyermek,
S égő üszkök alján felzokog, kesereg:

Úgy lett földönfutó Dávid Ferenc népe,
És ahová nézett és ahová lépe,
Nézése könnybe fullt, lépése megbotlott . . .
Megverték a pásztort, a nyáj szerte oszlott.

Az ég besötétült, mint gyászéjszakákon,
Hogy akit megvertek, fényre ne találjon,
Csillag ne mutassa a keresett útat.
Hol a letaposott szabadságra juthat.

— — — — — — — — — —

IV. öreg:

De nincsen oly sötét, hogy meg ne virradna.
Egyszer felragyog az ég hajnalcsillaga.
Ébresztő ereje lesz a drága fénynek,
Halottak támadnak és a fényre lépnek.

Akik az igazság szent tüzében égnek,
Akik imát küldnek fel a magas égnek,
Akik lelkük szavát mindig bátran szólják,
Újra felemelik hitüknek zászlóját.

Így tett a főpap is, hős lelkű Almási
S a többiek élén, jó Szentábrahámi.
Mint az apostolok, szent lelket nyerének,
Újra felhangzott az ima, zsoltár, ének.

A magánházakból Istenházak lettek,
Halálraszánt papok támadást hirdettek.
Bár érzik az ütést, bár a seb sajog, fáj,
Mégis összejöttek pásztorok és a nyáj.

Csüggedés billincsek pattantak, lehulltak,
Remények zöld fái az egekre nyúltak.
Bátorság, erőnek sasszárnyai nőttek,
A számuk is megnőtt az életmentőknek.

Jöttek, sorbaálltak gazdagok, szegények,
Özvegyek és árvák, fiatalok, vének.
A gazdag nagy pénzét a szegény fillérét,
Mind oltárra tette Istenért, hitéért.

A nagy sötétségből világosság támadt.
Könnyek felszáradtak, elaludt a bánat.
Csak a tennivágyás, az maradt meg ébren,
Áldó nap kacagott fenn a magas égen.

Melegen ölelte, megáldotta őket,
Azt a kicsiny sereget, a nagy szenvedőket,
Az összetartásnak erős kapcsa, lánca,
Hitáldozatukat im megkoronázta.

Mert az egy Istenhez hű volt az ő népe,
Pedig olyan nagy volt az ő szenvedése,
Mint a Jóbé, kinek mindene elveszett,
Mint aki a földön legtöbbet szenvedett.

De, amint a Istent Jób meg nem tagadta
S hitéért mindenét gazdagon megkapta:
Így kapott meg mindent Dávid Ferenc népe:
Az az egyetlenegy, jó Isten megvédte.

Elrablott templomát újra építette,
Büszke tornya ma is égbenyúl mellette.
Gyönyörű iskolák, jövendőknek vára,
A jó Isten védje, mindeniket áldja!

V. öreg:

Régi, nagy időkről eddig szól az ének...
...Elfáradtatok-e fiatalok, vének?
Tudom, hogy hosszú volt, de megláthattátok,
Nem verhetett porba erőszak és átok.

Jezsuita konyhán, bár főzték a mérget,
Taposni akartak mint a csúszó férget,
De az összetartás és a hit ereje,
Diadalt aratott és sok bajt levere.

A bajból még maradt. Olyan, mint a rossz seb,
Napról-napra újul, fájóbb és tüzesebb.
Hogyha lehetetlen tövig kiégetni,
Sorsunk ismét csak egy: szenvedni, szenvedni.

Ugy-e tudjátok, hogy ma is van baj elég?
Panaszkodtok ugy-e, hogy sötétebb az ég?
Kétszáz esztendőnek megújult az átka,
Saskarmát szívünkbe, a lelkünkbe vágta.

Türelmetlenségek, erőszakok járnak,
Ostromot vezetnek hitnek s kultúr várnak.
Ezredéves fáknak gyökereit vágják,
Sötét századoknak ébresztik az átkát

Koldusok útjára visznek embert, hitet.
Ismét tilos hinni, azt amit, ki hihet.
A szent egyházaknak gyökeres törvénye,
Ma a hatalomnak erőszakos kénye.

Ugy-e tudjátik, hogy iskoláink java,
Mit a jóltevőknek szíve-lelke ada,
Ma már nincs, elvették, Régi idők képe...
Nem fáj-e a tudat, a szívbe nem tép-e?

Tudjátok-e, hogy ma elődeink szerint
Talpra kell állani, a példa erre int.
Meg kell hozni mindent, áldozatok árán,
Hogy el ne maradjunk letaposott, árván.

Összetartva, bátran! Ma mindent kell adni,
Kényelmet, nyugalmat, mindent megtagadni!
Minden lépten vár az áldozati oltár,
Minden igaz ember ez oltárnál ott jár.

Mert ott kell járnia. Parancsolja a szív,
Aki másképpen tesz, más oltárokhoz hív.
Ég, föld tagadja ki! Verje meg az Isten!
Éhen haljon meg az önimádta kincsen!

Kincseket robbantó időkhöz jutottunk,
Ha eddig imádtuk és rabjai voltunk...
Szétosztani őket, oltárokra tenni,
Hisz ma ez a kérdés „lenni vagy nem lenni".

Hitünk, fajunk egén itt vannak a felhők,
Hát ezt a felhőket elűzni nem mernők?
Szív-szívbe dobbanjon, kar-karba öleljen,
Áldozatra menni ma mindenki merjen!

— — — — — — — — — —

I. öreg:

Jelen bús időkről így zendül az ének.
Halljátok? Értsétek fiatalok, vének!
Csatasorba állni, mint elődink tették,
Kik hitünk kincseit védték, megmentették.

Csatasorba állni. Mentsünk mi is mindent,
Iskolánk, templomunk, fajunk, hitünk, Istent!
Hogy akik az útat miutánunk járják,
Ne legyenek rabok, koldusok és árvák!

Hogy akik az útat miutánunk járják,
Halóporunkat is szeressék, megáldják,
Hogy így a jó Isten, a mi egy Istenünk,
Legyen erős várunk és pajzsunk nekünk!

(Vége.)

KERESEM AZ EMBERT...

Keresem az embert, kinek szíve legyen,
Aki könyörüljön és aki szeressen.
Ki a szegény árvát, ha szenvedni látja,
Szeretettel betakarja s ölelje karjába.

Keresem az embert, aki úgy mint régen,
Ami jó, szép azért, szívvel, lánggal égjen.
Akinek az legyen elve és vallása:
A becsület az életnek legszebb koronája.

Keresem az embert, mindig csak keresem.
Megfordulok itt-ott, ezerféle helyen,
És az ilyen embert, csak ritkán találom:
Mert kevés az igaz ember ezen a világon.

Lőrinczi Miklós.

„Látszik, hogy unitárius vagy!"

— Egy barátom megjegyzéseire. —

Többször hallottam már ezt a megjegyzést, de csak „Örvendek, hogy felismertél, máskülönben semmi okom tagadni, mert én mindig a magam emberségéből éltem. Ezután is csak ahoz tartom magamat, mert amig tiszta a lelkiismeretem, addig nyugodtan élek, nyugodtan alszom. Már pedig a mai világban ez ingen nagy dolog. Nem is halottál áz én számból panasz szót.

Meg aztán — kedves bartáom — aki ma unitárius lehet, szinte azt mondhatom, hogy büszke lehet. Mert ezt a vallást köztünk a jó Isten nem ingyen, hanem drága áron tartotta meg. Úgy vagyunk mi ezzel a vallással, mint a magyarságunkkal. Erősen meg kellett harcolni, hogy megtarthassuk.

Hidd meg, barátom, hogy amilyen mostoha sorsa volt a magyar nemzetnek a világon, olyan volt az unitárius vallásnak Európában. Sok helyen volt jóakarója, de kevesen állottak melléje, midőn bajba került. Hanem arra is büszke vagyok, hogy a mi vallásunk igazán erdélyi magyar vallás. Más vallást behoztak ide, a mienk itt született. Itt ringott a bölcsője; itt nőtt erős férfivá. A többit külföldi idegenből hozták. A miénknek egész magyar a születése, magyar a törzsökfája. Erdély hegyei között bármennyire rázták, vágták, a gyökér nem engedett, s mindig új erőbe kapott. Talán így vagyunk mi is, akik unitáriusok vagyunk. Szilárdan tart az az élő gyökér melyet őseink, bizony szomorú rá gondolni, de sokszor vérökkel áztattak, s még életökkel is megfizettek érte.

Minket megszoktattak volt régen, s most is azt látjuk leghelyesebbnek, hogy magunkban bizzunk, szent hitünkre támaszkodjunk, mert az olyan tiszta, mint sziklából fakadó forrás vize. A mi élő sziklánk Jézus Krisztus volt. Az ő drága ajakáról csörgedezett a legtisztább evangélium: a szeretet. Ez nekünk minden, mert tudjuk, hogy Jézu Istent, az ő mennyei Atyját legjobban ismerte, ő csak az Atya, mindnyájunk édes atyja akaratát teljesitette, hozzá hű volt mindhalálig. Mi, mai unitáriusok megelégszünk, ha Jézus nyomdokain haladhatunk. Erről ismerjetek meg minket más hitet valló testvéreink, mert ha így van, akkor büszkén hallgatjuk, ha azt monjátok: „Látszik, hogy unitárius vagy."

De ennél többet is mondok majd egy más alkalommal, mert a gyertyát nem azért gyújtották meg, hogy a véka alá rejtsék."

Régi unitárius.

Alapitói dij 1000 leu, minek ellenében az Unitárius Közlöny ingyen jár!

EGYHÁZI MOZGALMAK ÉS HIREK

Kérdést teszünk fel, melyre folyóiratunk olvasóinak és minden unitárius testvérünk feleletét kérjük s ha az ügy érdeke úgy kívánja, a lehetőség szerint lapunkban leközöljük. A kérdés ez:

Miképen gondolom én unitárius vallásos életünk fellendítését és bensőségesebbé tételét jelen helyzetünkben?

Unitárius lelkész-beiktatás Nagyszebenben.

Ami csak álomkép lehetett pár évtizeddel ezelőtt, most már mint valóság áll előttünk. Nagyszeben magyar unitárius lelkészi székhely lett. Az imperiumváltozással előállott, s annyi megpróbáltatást és keserüséget előidézett állapot vándorlásra, kenyér utáni keresetre kényszerítette a székelyföld számtalan polgárát, kik elhagyva az ősi családi tűzhelyet, oda telepedtek le, hol inkább biztosítva látták a létfenntartási eszközök megszerezhetését. Erdély városai között ilyen vonzerővel bir Nagyszeben fejlődő gyáriparával s más kereskedelmi intézményeivel, ipari és élelmicikkek olcsóságával, s — bátran mondhatjuk, hogy — elég békés nemzet és felekezetközi életével is, melynek szép bizonyságát láthatjuk alább leírt eseményekből is.

Nagyszebenben letelepült s a béke éveiből is még ott maradott unitrius volt tisztviselők, iparosok, vasúti alkalmazottak és másfoglalkozású hivek leányegyházközséggé szervezkedtek volt, s mint ilyen, majd mint társegyház Fogarashoz csatlakoztak, hol kényelmes papilak és tanácsterem, s teljesen berendezett díszes kis templom van. A változott viszonyok következtében fogarasi hiveink száma apad, míg Nagyszebenben növekedik, s különösen a különböző iskolákban tanuló növendékek hitoktatása, s ezáltal egyházukhoz szorosabb hozzácsatolása, hitvallásunkban növelés és megerősítés arra indította fel szebeni hiveinket, hogy kérjék az egyházi főhatóságtól a lelkészi székhelynek Nagyszebenbe áttételét. Folyó év szeptember 4-én az esperesi vizsgálószék közbejöttével tartott közgyűlési határozatban gondoskodva lett Nagyszebenben a rendes lelkészi, Fogarasban a segédlelkészi fizetésről, s annak alapján már október 1-től Fogaras—Nagyszeben társegyházközségek rendes lelkésze Nagyszebenben lakik és teljesíti a szolgálatot, Fogarasban pedig segédlelkész alkalmazásával részesülnek a hivek lelkigondozásban.

Mivel Nagyszebenben sem papilakás, sem templom vagy imaház nincsen, a szász ev. luth. egyháztól kapták meg a nagylelkű ajánlatot templomuknak minden vasárnap és ünnepnap délutáni óráiban az istentisztelet tartásra átengedésre, s aztán béreltek egy kétszobás lakást, melynek egyik szobája papi lakásul, másik egyházi gyűlések és összejövetelek tartá-

sára szolgál. Ezeknek megnyerése és ily berendezkedés után dec. 11-én történt meg Nagyszebenben az unitárius lelkészbeiktatás a következő ünnepély keretében.

A lelkészbeiktatási ünnepély a szász ev. luth. templomban d. u. 3 órakor vette kezdetét. Az énekvezéri teendőket *Balogh* Margit ref. felekezeti tanítónő végezte harmonium kisérettel. *Fekete* Lajos ürmösi lelkész imádkozott és üdvözlő beszédet tartott, kifejezést adva azon érzett örömének, hogy mint volt fogaras—nagyszebeni lelkész, ő is öntözgette azon mustármagból kikelt palántának gyökerét, mely oly terebélyes fává nőtt, hogy a Maros-, Aranyos-, Nyárád-, két Küküllő-, Nyikó- és Olt folyók mellől; Hargita, Firtos és más hegységek és erdős bércek tövéből ide sereglett hiveink most annak árnyékában pihenve ki küzdelmeik, fáradalmaik, hitvallásunk szent kapcsaival összefüzve együttesen munkálkodhatnak a lelkipásztor állandóbb őrködése és irányítása mellett anyaszentegyházunk szent ügyeinek előbbvitelében. *Kelemen* István felsőrákosi lelkész, egyházköri jegyző felolvasta a Mélt. és Főtiszt. Püspök urnak Kádár Lajos lelkészhez és szebeni hiveinkhez intézett főpásztori üdvözletét, buzdító levelét, hozzáfüzve a maga és a köri papság köszöntését és jókivánatait, s felhivta lelkészt székfoglaló beszédének megtartására. *Kádár* Lajos lelkész (Csel. 20—24.) „Semmivel nem gondolok, még az én életem sem drága nékem, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyságot tegyek az Isten kegyelmének evangéliumáról" — igék alapján tett fogadalmat vállalt szolgálatának teljesítésére, e nemzetiségi vidék székvárosában az unitárius egyház építésére s hivei szívében az unitárius vallásos érzés, hit- és fajszeretet ápolására. Ezek után *Ütő* Béla köri esperes (I. Kor. 14—4.) „Aki pedig prófétál, az embereknek beszél épülésre, intésre és vigasztalásra" — igék figyelmeztetését kötötte szívére az itt prófétáló lelkipásztornak, hogy e hármas elv lebegjen szemei előtt e helyen végzendő külső és belső építésben egyaránt. Aztán köszönetet mondott úgy a maga, mint az egyetemes unitárius egyház nevében a szász ev. luth. egyház jelenlevő lelkészének és egyháztanácsának az istentiszteletek tartására a templom minden vasárnap és ünnepnap délutáni óráiban való nagylelkű áteugedéséért, úgyszintén a ref. lelkésznek is jelenlétéért, mely ünnepélyen a három protestáns felekezet lelkipásztorai és hivei testvéri ölelkezések szép bizonyságtételéről tanuskodtak, ami reményt kelt fel jobb és boldogabb jövendő megalapozására. Ezzel a templomi ünnepély véget ért.

Alig, hogy át lett téve a lelkészi székhely Nagyszebenbe, már megalakult az untárius *Nőszövetség* is, Füzi Katinka nyug. áll. polg. isk. tanárnő elnöklete alatt, mely ez alkalomra tartalmas műsoros tea-estélyt rendezett, mely az igazi keresztényi testvéries szeretetnek és barátságnak volt hű kifejezője.

Isten áldása legyen továbbra is e békés és barátságos együttérzésen. *Ü. B.*

Bukaresti unitárius missziói küldetés. E. K. Tanács a főtiszt. püspök úr javaslatára, a Bukarestben nagy számban élő unitárius híveink összegyűjtésére engedélyt adott Lőrinczy Dénes lupényi lelkésznek. Lőrinczy lelkész afia. félévi szabadságot kapott s püspök úr megbízása alapján február első napjaiban Bukarestbe utazik a munka megkezdésére. Munkája elősegítése végett kérjük lelkész afiait., hogy a 1024—1932. sz. püsp. köriratra válaszolva, közöljék sürgősen a Bukarestbe költözött hívek nevét és pontos címét.

D. F. Egyleti kulturdélután a püspöki házban. A mult évben beindított D. F. Egyleti kulturdélutánok tartását f. évi január 6-án folytatta az egyesület. A püspöki tágas, nagy szoba szűknek bizonyult az érdeklődők befogadására. A műsor kiemelkedő pontjai voltak: Gr. Bethlen Györgyné szabadelőadása a bécsi munkásotthonok, lakások berendezéséről, Puksáné Boros Irén zongorakísérettel előadott énekszámai, melynek kedvességét a megszűnni nem akaró újrázás kívánalma bizonyította. Kiváló erővel és átérzéssel szavalt Gy. Pap Dodo, zongoraszámokat adtak elő: Deák Baba és László Edó, mindketten pompás készültséggel. A kitett persely is szépen jövedelmezett. Itt említjük meg hálás köszönettel, hogy a főtisztelendő asszony agilis munkássága közelebbről 3000 lei összeget juttatott az Egyletünk pénztárába.

A kolozsvári D. F. Egyleti férfi tagozat a mult év december havában szervezkedési mozgalmat indított be, azzal a céllal, hogy a városban szétszórtan élő, egymást nem ismerő unitárius férfiakat az egyesület keretében összehozza és szervezze. Ez a kezdeményező munka szép sikerrel járt, eddig el 80 résztvevő tag van. Elnökéül Dr. Pálffy László hitrokon testvérünket választotta meg. Alelnökök lettek: Müller Géza és Sikó Lajos, titkár Gyarmathy Árpád. Nagy terveink nincsenek. Főcélunk az unitárius összetartozandóság ápolása, hitéletünk fejlesztése. Hitrokon testvéreink érdeklődése és részvétele azt mutatja, hogy jó úton indultunk el. Már két alkalommal volt rövid ismertető előadás. Egyiket Dr. Varga Béla teol. tanár, a másikat Müller Géza alelnök tartotta.

Ifj. Kovács Lajos akadémista-lelkészjelölt, ki Angliában az oxfordi akadémián tanul, „Londoni levél" címen részletes tudósítást küldött ottani élményeiről. Sajnos — egyfelől folyóiratunk szűkre szabott terjedelme — másfelől a hazai aktuális tudósítások miatt ezidőszerint nincs terünk a közlésre. Örvendünk ifjú barátunk buzgó törekvéseinek, élénk meglátásainak, s jó reménységgel vagyunk, hogy mindezeket egyházunk javára hasznosítsa.

Teol. Akad. Igazgatóság előterjesztésére E. K. Tanács hozzájárult ahoz, hogy a folyó tanév II-ik felében Ürmösi József teol. magántanár a Falufejlesztés és gondozást a Teol. Akadémián heti egy órában előadja.

A hátralékok beküldése iránt tett felhívásainkra kérjük a tettekben való megnyilatkozást.

A Székelykeresztúri D. F. Vegyeskar estélye. Székelykeresztúrt a mult évi Dávid Ferenc egyleti dalosverseny alkalmára alakult a D. F. Vegyeskarú dalárda. A versenyen e dalkar nyerte el a Dr. Boros Györgyné főtisztelendő asszony által adományozott díszkazettát. A dalárda tovább is életképesnek mutatkozott s karácsony másodnapján tartotta bemutatkozó estélyét a következő műsorral: Erkel: „Hunyadi László"-jából négykezés zongoranyitányt játszottak: Elekes Gabriella és Lőrinczi Kicsi dalárdatagok; megnyitót mondott Dr. Gálffy Zoltán elnök; Tárcza Bertalan: Három Petőfi dal-át énekelte a vegyeskar; Reményik verseket szavalt Ébert Hajnalka; Erdődi: „Szülőföldem" c. dalt előadta a dalárda; Strauss: „Cigánybáró"-jából játszott a székelykeresztúri Filharmónikus zenekar; szavalt Gál Irénke s végül Gergelyfi: „Népdal egyveleg"-ét énekelte a vegyeskar. Műsor után tea és tánc volt. A közönséget kellemesen lepte meg a daloslányok székely díszítésű fehér egyenruhája, úgyszintén a kar énekszámainak kifogástalansága, ami elsősorban Fazekas Sándor karmester érdeme. A dalárda 1000 lejt adott az új elemi iskola javár, 700 lejt főgimnázium részére. Az agilis vezetőség révén még sok sikert várunk e kedves dalkartól.

A nagyajtai unitárius egyházközség D. F. E. tagozatai 1932. december 26-án Arany János emlékezetére műsoros estélyt rendezett. Énekelt a nagyajtai Polgári Dalárda, Gazdag Miklós unitárius kántor-tanító vezetésével. Prológot mondott Taar Gézáné, a nőegylet elnöke. Arany J. „Szent László" c. költeményét szavalta Kisgyörgy József. A megdicsőülést élőképben mutatta be a D. F. E. 17 tagja. Arany J. „Rákóczyné" c. költeményét szavalta Lukács Erzsike. Arany János életét és költészetét méltatta Taar Géza unitárius lelkész. Arany János „Ágnes asszony" c. költeményét szavalta Rabocskay Józsefné. Énekelt a D. F. E. női kara. Arany János „A bajusz" c. költeményét előadta Bertha Lajos, Ifj. Egylet elnöke. Arany János „Tengerihántás" c. költeményét élőképben előadta a D. F. E. 8 tagja. Arany János „Tetemrehívás" c. költeményét szavalta Kovács Domokos unitárius légátus. Az ünnepélyt bezárta Bartha Lajos. Az ünnepély szépségét, a műsor nívósságát nem lehet szavakba foglalni. Nagyajta lakossága büszke lehet arra a vezetőségre, amely ilyen munkát tud felmutatni. De büszke lehet önmagára is, mert a köz iránt ennyi áldozatot, annyi lelkesedést vajmi kevés egyházközségünkben láthatunk és tapasztalhatunk, mint Nagyajtán. Dolgozzatok és tanuljatok nagyajtai unitáriusok s munkátokat koronázza meg mindig Istennek áldása. *Kovács Domokos* IV. teológus.

Az alsójárai egyházközségünkben december 4-én a D. F. Egylet keretében megkezdette működését a „Bibliai és Irodalmi Kör", mely hetenként kétszer tart összejövetelt: Vasárnaponként irodalmi programmal, csütörtökönként bibliai programmal. Az irodalmi estélyeken foglalkozunk Petőfi és Arany életével és költészetével, szavalatok és más költemények ismertetésével. A bibliai estélyeken ének, ima és a Jézus életét tárgyaló évangéliumi leírások ismertetése és magyarázata a tárgyak. A színdarabok elő-

adásával ezer leit meghaladó bevételéből egy mozgatható-szétszedhető színapdot építtetett az egylet. A kör rézsére Molnár Károly nyug. erdőtanácsos úr több, mint ezer lejt érő női ruhaneműt ajándékozott, melyért e helyen mondunk köszönetet.

Nagy Dénes lelkész.

Ifjúsági alakuló gyűlés Alsórákoson. Alsórákoson a D. F. E. Ifj. Köre vallásos estély keretében tartotta alakuló gyűlését. Esperes, helybeli lelkész, majd Ütő Attila felhívására már az alakuló gyűlésen 30 ifjú jelentekzett, illetve lépett be az egyesületbe, akik a következő vezetőséget választották meg: Elnök: Antal József, alelnök: Vass Lászlóné, titkár: Ütő Attila, jegyző: Ütő Iluska, pénztárnok: Antal M. József, ellenőrök: Baga József és Szőcs János. A választmány tagjai lettek: Vass László, Bodosi Mária, Antal P. Zsigmond, Pivó Mihály, Gáspár Zsigmond és Poké Sándor. Védnököknek az egylet Ütő Béla esperes lelkészt és Antal József nyug. C. F. R. főellenőrt (főtanácsi tagot) kérte fel. A következő estélyt január 15-én tartotta meg az ifjusági kör gazdag műsor keretében. *Ütő Attila.*

Adományozás a datki egyházközségben. Megismétlődő áldozatkészségről,és temploma szeretetéről tett bizonyságot özv. Tamás Jánosné szül. Kallós Kata buzgó hívünk, midőn a háboru alatt (1916-ban) elveszett úrvacsora kenyérosztó tányér helyett, egy díszes és 1000 lei értékű ezüst tálat adományozott. Helyesen tette, hogy megkérdezte az egyházközség és nőszövetség vezetőségétől, hogy mi és milyen templom felszerelési tárgy hiányzik, így nem halmozódik fel a szükségtelen tárgy, pld. abrosz. Itt a nyilvánosság előtt is megköszönjük a fáradságos szolgálati keresetből tett adományát. A jótéteménye hordja önmagában jutalmát, Isten még többre segítse. *Az egyházközség elöljárósága.*

Tűzhely mellett. Kellemesen lephette meg lapunk olvasóit az a kedves kis kép, mely az Unitárius Közlöny f. évi 1-ső számában ilyen című rovatunkat ékesíti. A házi tűzhely körül ül este a kis falusi család; megérkezett az aznapi póstával az *Unitárius Közlöny.* A vallásos lelkű, egyházát szerető unitárius család, este, napi munka végeztével leül a tűzhely mellé s elolvassa egyházáról szóló híreket és ezekből erőt, lelkesedést merít az élet további küzdelmeire. Ezt a kedves kis képet Tóth István kolozsvári főgimnáziumi tanár testvérünk rajzolta és adomnáyozta folyóiratunk számára, amelyért hálás köszönetünket fejezzük ki e helyen is.

Az amerikai új elnök Roosewelt D. Franklin március 4-én fog hivatalba lépni. A püspöki egyház tagja. Anyai rokonai unitáriusok. Az Egyesült Államok elnökei közül négyen: Adams János, Adams Quincy János, Filmore Millard, Taft H. Vilmos unitáriusok voltak.

Dr. Brassai Sámuel élete, írta dr. Boros György, 11 képpel, 372 l. Ára 250 lei bolti ár helyett 200 lei a szerzőnél.

„Az ő emlékére.“ A Dávid Ferencz Egylet számos emlékalapítványt őriz. Jövőben is elfogadunk és külön kezelünk 100 lejtől felfelé bármely összeget a megnevezett kedves halott emlékére.

Egyházi élet Mészkőn.

1931-ben templomát újította meg és új orgonát szerzett az egyházközség; 1932-ben pedig az iskoláját nagyobbította meg közmunkával. November hónap folyamán a tanulók egy jól sikerült gazdasági kiállítást rendeztek. A belépődíjakból a fiúknak asztalosszerszámokat, a leányoknak kézimunkázó anyagot vásároltak. Kézimunkát a tanító testvére, Zsigmond Etelka tanít. A fiúkat pedig Kereki András és Gálfi Miklós képesített ácsmesterek tanítják asztalosmunkára. Van ezenkívül a tanulóknak iskolai szövetkezetük és könyvtáruk is, amelyeket felváltva a felsőbb osztályosok kezelnek.

Az iskolából kikerült ifjak hetenként két délután járnak föl; unitárius egyháztörténelmet tanulnak és önképzőkört tartanak, ahol az ifjak meséket mondanak és a maguk által írt verseket és imákat olvassák föl. A konfirmált növendékek a Népfőiskolának válnak azonnal tagjaivá.

A népfőiskola 1930—31 telén indult meg heti egy előadással és fokozatosan fejlődött ki nagyobb méretűvé. Már tavaly télen rendesen heti három előadásban folyt a tanulás, s ez a szám az idén is megmaradt. Tárgyak: 1. Világtörténelem, amelyet a lelkész ad elő. 2. Magyar irodalom, amelyet a tanító, Zsigmond Ferenc tanít. 3. Számolás, mérés, amelyet Gálfi Miklós képesített ácsmester vezet. Az előadásokat rendesen 10—20 ifjú, fel 40 évig látogatja.

Templomba a hívek elég rendesen járnak. A téli hónapokban a vecsernyét kivilágított templomban este 6 órakor tartjuk s az esti istentiszteletekre a hívek másfélszerannyian jönnek el, mint a délelőttire. Utána az egész gyülekezet téli időben az iskolába vonul át, ahol a vallásos estély következik. Ennek rendes műsora: 1. Egyházi ének. 2. Lelkész imája. 3. Egyházi énekszövegek felolvasása. 4. Lelkész beszéde. 5. Iskolás gyermekek szavalatai és mesemondásai. 6. A gyülekezet egy tagjának szabadelőadása (fogságbeli élményeiről, a régi Mészkő életéből stb.). 7. Népdalok közös éneklése. 8. Ifjak és asszonyok szavalatai. 9. A tanító szépirodalmi felolvasása. 10. Bezáró egyházi ének.

A *Leányegylet* hetenként egyszer délután találkozik. A leányok fonnak, kézimunkáznak; lelkész felolvas. A *Nőegylet* hetenként kétszer gyűl össze ugyanígy; de sajnos, a nőegyleti élet eddigelé még egészségesen, teljesen kifejlődni nem tudott. A *Dalárda* szép sikerekkel működik; A *Gazdakör* Hosszú Zsigmond elnök vezetésével elég szép eredményeket mutathat fel. Van cséplőgépe, búza- és kukoricavető-gépe, eke, kaszái, gyümölcsfapermetezője és triőrje.

Nagy lelki gyönyörűség, hogy a mészkői unitárius egyházi élet ilyen szép reményekre jogosítóan folyik. Csak az a sajnálatos, hogy elfoglaltságom miatt irodalmi tevékenységem és a hívek személyes látogatása hátrányt szenved, remélem azonban, hogy a jövőben ezt a hiányt is pótolni tudom.

Balázs Ferenc lelkész.

A fogarasi unitárius egyházközség életéből.

A fogarasi unitárius egyházközség h. lelkésze Török Mihály, két izben rövid működése után f. hó január 15-én istentisztelet keretében elbúcsúzott híveitől és egyúttal őszinte baráti szeretettel bevezette az általa megkezdett magasztos munkába Fülöp Árpád h. lelkészt, kit kicsiny egyházunk szeretettel fogadott.

Megható búcsújelenet volt, amikor a „Mesekör" piciny, ártatlan mesébeillő gyermekcsoportja átadta közösen megírt emlékkönyvét rajongásig szeretett vezetőjének.

Török Mihály rövid ittléte alatt új életet, pezsgő elevenséget öntött nemcsak híveinek lelkébe, de Fogaras város magyarságába is. Nem volt a magyarságnak egyetlen kulturális megmozdulása, melyből az oroszlánrészt ki ne vette volna. Munkás, áldott kihatásokban gazdag életre tüzelte a D. F. ifjúsági egyesületet, melynek szép bizonysága volt az általa f. hó 14-én megrendezett és úgy erkölcsileg, mint anyagilag szépen sikerült modern kultúrestély, amely találkozóhelye volt a 3 magyar egyházközségnek és boldog bizonyságtétele ama annyira kívánatos egyetértésnek.

Az ifjúság január 16-ikán este barátságos összejövetel keretében búcsúzott el szeretett vezetőjétől és soha el nem muló hálája és szeretete jeléül egy szép és értékes palásttal ajándékozta meg.

Imánk és szeretetünk kíséri új otthonába. Az ég áldását kérjük ottani munkásságára. Áldott a gyülekezet, melyet Isten a súlyos időkben ilyen melegszívű, lelkes, minden áldozatra kész őrállókkal ajándékoz meg. *Egy fogarasi*

Nyugtázás. Az egylet pénztárába január 1-től 25-ig előfizetői és tagsági díjat fizettek: Pásztorné Rostás Róza Torda, Özv. Bedő Józsefné Alsórákos, Bényi Ida Dicsőszentmárton, Pálffy Kálmán Kraszna, Weress László Kolozsvár, Pálffy Sz. Mózes Várfalva, Kozma Miklós Nagyajta, Demeter József Medgyes, Incze Böske Marosvásárhely, Ambrus Domokos Szederjes, Özv. Nagy Jánosné Ürmös, Geréb Zsigmond Fiatfalva, Özv. Szénássy Ferencné Dés 1933-ra; Agh Ferenc Kolozsvár 1931-re; Pálffy Mártonné Kolozsvár 1929-re; Benczédi Sándorné Medezér, Dezső János Kolozsvár, Özv. Nagy Lajosné Marosvásárhely 1932-re; Botár András Torockó, Pap Domokosné Kolozsvár 1932—1933-ra; Unitárius Egyházközség Ádámos 1927-re, Unitárius Egyházközség Dicsőszentmárton 1930-ra; Benedek János Csókfalva, Gáspár Ida Firtosmartonos, Koronka Dénes Vulkán, Szabó Ferenc kádár Dicsőszentmárton, Török Lajos Enlaka, Punguez Ágnes Torockószentgyörgy, Inczeffy Lajos Szászrégen, Csiky Lászlóné Marosvásárhely 1931—1932-re; Bartha Lajos Nagyajta 1930—1933-ra; Id. Ferencz Lajos Nagyajta 1930—1932-re; Zoltán György Nagyajta 1929—1932-re; Biró Lajos Gagy, Unitárius Egyházközség Kökös 1931—1933-ra; Lőrinczy Miklós Nyárádszentlászló 1930—1931-re; István Lajos Marosvásárhely 1932-re; Dr. Nagy Dánielné, Platz Ferencné Marosvásárhely 1929—1930-ra, Unitárius Egyházközség Marosvásárhely 1927—1932-re.

Alapítói díjban fizetett Ürmösi Jenő tanár Kolozsvár 100 lejt.

Gálfy Lőrinc pénztárnok.

Halálozások.

Helén Bower Evans halála. Szomorú hírt kaptunk Angolországból. T. Bowen Evans (Sidmouth) nyug. unitárius lelkész felesége január 8-án meghalt. Leányotthonunk egyik dolgozószobájának falára helyeztük el már évek óta arcképét, jóságos mosolyával tekint le tanuló leányifjúságunkra, kiknek sorsát őszintén szívén hordta. Jövő nyáron ismét el óhajtott látogatni hozzánk, s így annál szomorúbban érintett hosszas szenvedésének s majd halálának híre. Mint unitárius papné, egész életét egyháza szolgálatában, jótékony munkával töltötte. Érdeklődését és agilis munkásságát leánykora óta kiterjesztett egyházi, társadalmi, sőt politikai kérdésekre is. Jóságos lelkével, mindig derült kedélyével szeretettel és önfeledten hajolt mindazok felé, kiknek segíteni tudott támogatásával. Jótékony szeretetének áldását leányotthonunk, teol. akadémiánk növendékei is élvezik. Keresztúri főgimnáziumunkhoz és kolozsvári egyházközségünkhöz is tett alapítványt. Emlékét hálás kegyelettel fogjuk megőrizni.

Gyászhír. Fájdalmas részvéttel értesülünk a nagyenyedi unitárius egyházközségből, hogy vargyasi Máté László, nyug. vasuti főellenőr, az unitárius egyház keblí tanácsának tagja és pénztárnoka életének 68-ik évében, január 2-án éjjel 1 órakor rövid szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Az önzetlen munka és kötelességteljesítés mintaképe volt. Az államnak városunkban több évtizeden át szorgalmas tisztviselője; az unitárius egyháznak feledhetetlen szorgalmú támogatója; övéiért, gyremekeiért szünetlenül küzdő és aggódó jó édes apa volt. Legyen áldott emlékezete.

Szerkesztői üzenet többeknek. Egyletünk vezetősége sajnálattal látja, hogy egyházközségek és egyesek többen visszamondták az Unitárius Közlönyt, miután a hátralékos díjat kérni merészkedtünk. Ez nem mutat sem keresztényi, sem testvéri eljárásra, mert ha nem lettünk volna rátutalva, nem kértük volna! Ha pedig kértük, hogy törlesszék le, azt is megírtuk és kértük: ne visszaküldéssel feleljenek. Egyletünk vezetősége belátta s azon az úton van, hogy népünkért tegyünk, ennek szolgálatába állítottuk lapunkat, de ha a falu kezdi visszamondani, akkor hogy szolgáljunk a népértY A szegénységet és nyomorúságot ne állítsák előtérbe, mert ismerjük. De épen ez az idő az, amelyben áldozatot kell hoznunk! Havonta 5 lei áldozatot a legszegényebb egyházközség is meghozhat a szellemi táplálékért! S hány család meghozhatná ezt, vagy ennek felét, ha a szomszédok összeállnának s együtt rendelnék meg az Unitárius Közlönyt! 75000 unitáriusból 3—4000 előfizetője kellene legyen az Unitárius Közlönynek! Ehez csak nemes lelkesedés, jóakaratú elhatározás kellene. Itt kellene megvalósuljon Brassai bácsi jelszava: „Minden előfizető szerezzen még egy előfizetőt!“ Akkor a mostani 900-ból mindjárt 1800 lenne. Kíséreljük meg.

Minden kézirat Ürmösi József címére küldendő, Cluj-Kolozsvár, Unitárius kollégium.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L., Magyarországra 90 L., Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 Leit egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 1000 L., Minden pénz Gálfi Lőrinc egyleti pénzterosnoz küldendő.

Minerva Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T. Cluj-Kolozsvár. 17951